

Sygn. akt II UK 259/18

POSTANOWIENIE

Dnia 13 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z wniosku T.P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W.
o rentę rodzinną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 czerwca 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 19 kwietnia 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...]. z dnia 19 kwietnia 2018 r. oddalono apelację T.P. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 9 września 2015 r., mocą którego oddalono jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddziału w W. z dnia 5 lutego 2015 r., odmawiającej ubezpieczonej prawa do renty rodzinnej.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że odwołująca się pobierała rentę rodzinną i z racji skreślenia jej z listy słuchaczy ze studium Ekonomicznego w R. organ rentowy decyzją z dnia 22 lipca 1999 r. wstrzymał prawo do świadczenia. Następnie odwołująca się pracowała jako pracownik redakcji (lata 2000/2001), od 2009 r. podjęła studia, zaliczając dwa semestry nauki. Od 2005 r. leczyła się psychiatrycznie. Orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 30 czerwca 2014 r. stwierdzono, że jest całkowicie niezdolna do pracy, przy czym datę powstania

niezdolności do pracy określono na dzień po 20 lutego 1998 r. W świetle opinii biegłego psychiatry brak jest podstaw do przyjęcia powstania niezdolności do pracy przed dniem 20 lutego 1998 r. (przed dniem ukończenia nauki w szkole).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, który uzupełnił postępowanie dowodowe, stanowisko Sądu pierwszej instancji jest prawidłowe. Pozyskana dodatkowo dokumentacja medyczna oraz osobowe źródła dowodowe wraz z uzupełniającą opinią biegłego, nie dają podstaw do uwzględnienia żądania odwołującej się, zwłaszcza odnośnie do momentu powstania niezdolności do pracy.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny orzekł w myśl art. 385 k.p.c.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył w całości pełnomocnik odwołującej się, domagając się jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że jest ona oczywiście uzasadniona. Nadto w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, a mianowicie: czy w myśl art. 12-14 w związku z art. 68 ust. 1 pkt 1 – 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270, dalej ustawa emerytalna) uprawnione jest przyjęcie, że w konkretnych okolicznościach wskazujących na poważne zaburzenia zdrowia o podłożu endogennym, przedwczesne zakończenie nauki, które nie zostały zdiagnozowane wcześniej, gdyż nie dawały tak silnych objawów, istnieją przesłanki do zakwalifikowania ubezpieczonej do grona osób zdolnych do pracy jedynie w przystosowanych do tego warunkach, względnie w warunkach pracy chronionej, co też nie wyłącza możliwości orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może być przyjęta do merytorycznego rozpoznania. Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia

2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364).

Sekwencja zdarzeń procesowych, jakie miały miejsce w przedmiotowej sprawie, nie przekonuje na rzecz poglądu prezentowanego przez autora skargi kasacyjnej. Spór o rentę rodzinną koncentrował się w płaszczyźnie niezdolności do pracy odwołującej się w okresach otwierających jej prawo do żądanego świadczenia. Z tego względu zasadnie orzekające w sprawie sądy skoncentrowały się na wiadomościach specjalnych z zakresu medycyny. Nie może ująć uwadze, że rozpoznając sprawę Sąd Apelacyjny poszerzył postępowanie dowodowe (zeznania świadków, opinia biegłego), co z kolei prowadzi do wniosku o przeprowadzeniu rzetelnego procesu, którego zadaniem była weryfikacja momentu powstania całkowitej niezdolności do pracy odwołującej się. Sąd Apelacyjny wyjaśnił motywy wyboru wniosków wynikających z opinii biegłego psychiatry. Opisany schemat nie ujawnia cech oczywistego naruszenia prawa, zwłaszcza że w tej mierze skarżący nie wskazuje konkretnych norm prawa materialnego lub procesowego. Odwołanie się zaś do wadliwości rozstrzygnięcia i niewłaściwego zrozumienia przepisów, nie spełnia podwyższonego progu staranności, jaki winien towarzyszyć postępowaniu kasacyjnemu, w kontekście powołania się na określoną podstawę przedsądu.

Przyjęcie odmiennego rozumowania niż prezentowane przez stronę w toku postępowania dowodowego, nie świadczy o oczywistym naruszeniu prawa. Wybór

specjalności biegłych lekarzy sądowych, ich opinie i opinie uzupełniające wraz z warstwą argumentacyjną, wskazują, że sądy podjęły trud związany z ustaleniem faktów i ich prawnej subsumpcji. Został on przeprowadzony w oparciu o zasadę swobodnej oceny dowodów i nie opiera się na atypowej logice, przypisywaniu skrajnym elementom decydującego znaczenia.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozmiennieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578). Jednocześnie zagadnienie prawne powinno być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571). Chodzi więc o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Musi więc ono pozostawać w związku ze sprawą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003).

Sformułowane przez skarżącego wątpliwości nie realizują powyższych założeń, odwołując się wyłącznie do elementów wartościujących, dotyczących stanu zdrowia, czy też stanu rodzinnego skarżącej. Podniesienie zaufania do

systemu wymiaru sprawiedliwości nie może odbywać się kosztem innych ubezpieczonych, którym odmówiono prawa o renty rodzinnej z racji braku ustawowych przesłanek do świadczenia. Trudności ze zgromadzeniem dokumentacji medycznej stanowią zwykle uciążliwość, gdyż rzecz sprowadza się do konieczności odtworzenia zjawisk odległych czasowo. W takich układach faktycznych aktywizuje się pozycja sądu w procesie, która może uzasadniać inicjatywę dowodową z urzędu. Z tej roli prawidłowo wywiązał się Sąd Apelacyjny, nie ograniczając się do daty rozpoznania (wykrycia) choroby, lecz dążył do wyjaśnienia, kiedy schorzenie to powstało oraz jaki wpływ na jego powstanie miały inne zaburzenia sprawności organizmu ubezpieczonej.

Natomiast skarżący zupełnie pomija dorobek judykatury na tle spornej kwestii, tworząc wrażenie nowego zagadnienia. Tak jednak nie jest. Dziecko, które stało się całkowicie niezdolne do pracy i samodzielnej egzystencji po osiągnięciu wieku określonego w art. 68 ust. 1 pkt 1 lub 2 ustawy emerytalnej nie nabywa prawa do renty rodzinnej na podstawie art. 68 ust. 1 pkt 3 tej ustawy (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2006 r., II UZP 10/06, OSNP 2007 nr 5 – 6, poz. 75).

Finalnie należy stwierdzić, że ustawowe przesłanki przedsądu nie występują w sprawie, co zmusza do orzeczenia w myśl art. 398⁹ § 2 k.p.c.